

ШЫН

1954 ДЕКАБРЬ 5 ВОСКРЕСЕНЬЕ № 240 (3177)

Бөгүн—Совет Конспиративиянын Хүнү. Тиилээн социализмниң Конспиративиясы — ССРЭ-ниң Конспиративиясы делгерезин!

Совет Эвилелиниң Коммунистг партиязынын Тыва область болгаш Кызыл хоорай комитеттериниң, ажылчы чоңнар депутаттарынын область Совединиң органы

ӨРТЭЭ 20 КОП.

Европага тайбыңны болгаш айыыл чок чорукту хандырар талазы-биле европа чурттарының Москва чөвүлел хуралының ТҮҢНЕЛ ДЫҢНАДЫ

Европага тайбыңны болгаш айыыл чок чорукту хандырар талазы-биле европа чурттарының — Совет Социалистг Республиккаларың Эвилелиниң, Польша Улус Республиканың, Чехословак Республиканың, Герман Демократтыг Республиканың, Венгр Улус Республиканың, Румын Улус Республиканың, Болгарияның Улус Республиканың, Албанияның Улус Республиканың чөвүлел хуралы 1954 чылдың ноябрь 29-тан декабрь 2-ге чедир Москвага болуп арткен.

Айттыңан күрүнелерниң моң адында адытыңан төлөөлөкчилери чөвүлел хуралга кирешкен: Совет Социалистг Республиккаларын Эвилелинен— ССР Эвилелиниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазын Бирги Оралакчы болгаш ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министри В. М. Молотов (төлөөлөкчи баштыгы), ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министринин Бирги Оралакчы А. А. Громыко, РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. М. Пузанов, Украин ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы Н. Т. Кольченко, Белорус ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы К. Т. Мазуров, Латви ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы В. Т. Лацис, Эстон ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы А. А. Миорисеп, Литва ССР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң Даргазы М. А. Гедвилас, ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министринин Оралакчы В. А. Зорин;

Польша Улус Республиканың — Польша Улус Республиканың министрлер чөвүлелиниң даргазы Юзеф Циранкевич (төлөөлөкчи баштыгы), даштыкы херектер министри оралакчы Марьян Нахисевский, Польша Улус Республиканың ССРЭ-де оңа болгаш бүгүн эргелиг аччыны Вацлав Левинский;

Чехословак Республиканың — Чехословак Республиканың премьер-министри Вильям Широкий (төлөөлөкчи баш-

тыгы), даштыкы херектер министри Вацлав Давид, туугуш-кун министри Эмануэл Шлехта, калмагалыкы министри Йозеф Плейгар, Чехословак Республиканың ССРЭ-де оңа болгаш бүгүн эргелиг аччыны Яромір Вошаглик;

Герман Демократтыг Республиканың — Герман Демократтыг Республиканың премьер-министри Отто Гротеволь (төлөөлөкчи баштыгы), премьер-министринин оралакчыны Вальтер Ульбрихт, премьер-министринин оралакчыны болгаш даштыкы херектер министри Лотар Больтц, премьер-министринин оралакчыны Отто Нушке, премьер-министринин оралакчыны болгаш сая министринин Ганс Лих, Германияның демократтыг тармактын партбюроуның чыгыш секретары Бертольд Розе, Герман Демократтыг Республиканың ССРЭ-де оңа болгаш бүгүн эргелиг аччыны Рудольф Аппельт;

Венгр Улус Республиканың — Венгр Улус Республиканың министрлер чөвүлелиниң даргазын бирги оралакчы Андрей Хегедюш (төлөөлөкчи баштыгы), даштыкы херектер министри Янош Боллоци, даштыкы херектер министри оралакчыны Эндре Шин, Венгр Улус Республиканың ССРЭ-де оңа болгаш бүгүн эргелиг аччыны Ференц Мюньки;

Румын Улус Республиканың — Румын Улус Республиканың министрлер чөвүлелиниң даргазын бирги оралакчыны Кисту Стейка (төлөөлөкчи баштыгы), даштыкы херектер министри Симпюн Бугич, даштыкы херектер министри оралакчыны Григоре Протяска, Румын Улус Республиканың ССРЭ-де оңа болгаш бүгүн эргелиг аччыны Ион Раб;

Болгарияның Улус Республиканың — Болгарияның Улус Республиканың министрлер чөвүлелиниң даргазын бирги оралакчыны Антон Югов (төлөөлөкчи баштыгы), министрлер чөвүлелиниң даргазын бирги оралакчыны Георги Трайков, даштыкы херектер министри Мишко Нейчев, Бол-

гарияның Улус Республиканың ССРЭ-де оңа болгаш бүгүн эргелиг аччыны Караг Луканов;

Албанияның Улус Республиканың — Албанияның Улус Республиканың министрлер чөвүлелиниң даргазын оралакчыны Мануш Мухтеу (төлөөлөкчи баштыгы), даштыкы херектер министри Бекар Штолца, Албанияның Улус Республиканың ССРЭ-де оңа болгаш бүгүн эргелиг аччыны Михаэль Прифти.

Кыдат Улус Республиканың төлөөлөкчиси, даштыкы херектер министри оралакчыны, Кыдат Улус Республиканың ССРЭ-де оңа болгаш бүгүн эргелиг аччыны Чжан Вэнь-тянь база чөвүлел хуралга хайгарарчы болуп алурушка.

Барың Германияның катан чепсөлөөр болгаш Европаның тайбыңга ынакшылдыг күрүнелерине удуз улганган шериг бөлүктөлдөрине оңу кирир дугайында барың талазы чамдык күрүнелерин чыгыш талазын париж дутуржулагарында ат салдырманы-биле холбантыр Европада тургустунган байдалды чөвүлел хуралдыг киреңкичери бүгү талазы-биле чугаалакчы көргөн.

Чөвүлел хурал чүрөктөгү ханымдан сеткил сагыш илереп, найыраакыг байдалга болуп өрткөн болгаш бир эвес париж дутуржулагары багытталма бээр болза, Европада тайбыңны хандырарын эрте-ажыктары даш адыр эрге-жок чугула хемчөлөгөрүн талазы-биле шуут чыгыш ап-сеткилдилереткен.

ССРЭ-ниң, Польша Улус Республиканың, Чехословак Республиканың, Герман Демократтыг Республиканың, Венгр Улус Республиканың, Румын Улус Республиканың, Болгарияның Улус Республиканың болгаш Албанияның Улус Республиканың чазактарының кады кылган Декларацияны чөвүлел хурал хүлээн алган.

Декларацияга ат салганы

Кремльге декабрь 2-де кезекчини 6 шакта ССРЭ-ниң, Польша Улус Республиканың, Чехословак Республиканың, Герман Демократтыг Республиканың, Венгр Улус Республиканың, Румын Улус Республиканың, Болгарияның Улус Республиканың болгаш Албанияның Улус Республиканың кады кылган Декларацияныга ат салмышканы болган.

Декларацияга ат салганынар: Совет Социалистг Республиккаларын Эвилелинен — В. Молотов.

Польша Улус Республиканың — Ю. Циранкевич. Чехословак Республиканың — В. Широкий.

Герман Демократтыг Республиканың — О. Гротеволь. Венгр Улус Республиканың — А. Хегедюш.

Румын Улус Республиканың — К. Стойка. Болгарияның Улус Республиканың — А. Югов.

Албанияның Улус Республиканың — М. Мухтеу.

Декларацияга ат салмы турунда чөвүлел хуралдыг киреңкичери күрүнелеринин төлөөлөкчиси бүгү кезиңинери, ол ышка чөвүлел хуралга Кыдат Улус Республиканың хайгарарчы болуп кирип турар төлөөлөкчиси Чжан Вэнь-тянь алурушка.

Декларацияга ат салмышканы эштер Н. А. Булганин, К. Е. Ворошилов, Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, Н. С. Хрущев, А. Н. Носыгин, В. А. Малышев, И. Ф. Тевосян, М. А. Суслев, маршал А. В. Василевский, маршал Г. Н. Жуков болгаш өскөлөр-даа алуруп турда болуп өрткен.

ССРЭ-ниң, Польша Улус Республиканың, Чехословак Республиканың, Герман Демократтыг Республиканың, Венгр Улус Республиканың, Румын Улус Республиканың, Болгарияның Улус Республиканың болгаш Албанияның Улус Республиканың чазактарының ДЕКЛАРАЦИЯСЫ

Совет Социалистг Республикаларың Эвилелиниң, Польша Улус Республиканың, Чехословак Республиканың, Герман Демократтыг Республиканың, Венгр Улус Республиканың, Румын Улус Республиканың, Болгарияның Улус Республиканың болгаш Албанияның Улус Республиканың төлөөлөкчилери Кыдат Улус Республиканың хайгарарчыны киржидген-биле барың талазы чамдык күрүнелерине Лондон болгаш Париж чөвүлел хуралдарының шийтирелери-биле холбантыр Европада тургустунган байдалды чугаалакчы көр дөш Москвага чөвүлел хуралга чымылганнар.

Тургустунган байдалды чугаалакчыларга киржири европа чурттарының чамдыкы болгаш улус саясатын дугайтыг амы чөвүлел хуралдыг киржирилери күрүнелерин чазактары хемчөлөөр илереп турар. Лондон болгаш париж дутуржулагарының элекчилери: Американың Кэтишкан Штаттары, Англия болгаш Франция база аны киришкендер. Оларын ноябрь 29-та харышары париж дутуржулагарының багытталышы канчап-даа турган чорудар чүткүлдүн дугайың керешиле турар.

Октябрь 23-те Париже болган чөвүлел хуралга Германияга хамарыгар дутуржулага ат салдыңан, он муруну чарында төс чурттарың: Американың Кэтишкан Штаттары, Англия, Францияның, Барың Германияны, Италияны, Бельгияны, Голландияны, Люксембургту, Канаданың Лондонга чөвүлел хуралы болган. Ол дутуржулагар Барың Германияны катан чепсөлөөр болгаш ону шериг бөлүктөлдөрүнүн чөвүлелинен—Сотуг-атлантик бөлүгүнө база чаа тургустунуп турар «барың европа эвилел» дигир чөвүлел киреңкири баш бурунгар көрүп турар.

Мындай-ла човкта чаа Барың Германияны бака ал-даржаан «европаның камгалаа итиле-жигелесини» шырн-машканы адында катан чепсөлөөрүн арга-биле герман милитаризмин катан тургузары ботталдырып чорударының ордакшыныканын кылган турган. Ол ордакшыныканын европа улустарының база, хамыктыг мурунда, европа улустун талазында чапгар болуп улурарымышка таварышкан, бурун дүшкөн. Ам герман милитаризмин катан тургузары өскө шырнманы адында чорудар деп ордакшы турарлар, ынчаарга ол орулга-биле париж дутуржулагарының багытталышы дүгедери дөш бүгү-ле чүдүлери кылган турар.

Шак ыңдыг байдал турда амы чөвүлел хуралдыг киреңкичери күрүнелеринин чазактары болза, париж дутуржулагары боттандырар чорук Европада улустар аразынын байдалы дика дорайдырынга чедир дээрлине бүгү европа күрүнелеринин кичөөлөкчиси улустарының эргежок чугула деп санап турар. Ол дутуржулагары боттандырар чорук герман айтырымын шийтирээрлини орунган, Германияны чамдык өнөө тайбынга ынакшылдыг болгаш демократтыг күрүнелерин катан тургузарынын орунган чүгөл чаа, улам-ла улус моондасарын тургузар эвес, харын база Барың Германияны Европада чаа дайыңныг аймыктыг ода болдурушат, Германияны бир кезең өскө эске кезеңге удурдытырар саям алаар. Герман айтырымын тайбың шийтирээрлине дика каларынын орунган ол дутуржулагар, Европаның улустарының аймык чок чорунга кыжынды күштөлдөрүмүш, милитаризминин болгаш өскө эске кезеңинининин холун сула салып турар.

Париж дутуржулагары улустар аразының харылааларында дүшкүлдүг чорукту улам ыңай өскөдөрүнүн сөөлү үдө күстү келген болунар аргаларында шуут-ла чорукшөк болуп турар. Тайбыңга ынакшылдыг күрүнелерин күжөңиширининин ачылында өрткөн чылдык орта үзүндө Кореяга дайыңнык төңкүз салдыган. Бо чылым болган Женева чөвүлел хуралы Индия-Кыдатка — сес чыл дутуруулаа чоруп келген дайыңны соокадарында болган ол районда байдалды өскө эске таварыштырарында дүтү

болган. Чепсөлөөрүнүн бүтү-нитиле-биле кымыр-арымың болган атомуг чепсөк хорударынын дугайында айтырымың талазы-биле Кэтишкан Нащилар Организациясында чугаалакшыныканырга азын бурунгар шыңчөөкчиси илеретинин дээрин база-ла медгелөөр барып болбос. Бо бүгү болза, улустар аразының байдалың чыңдөлдөрүнө чүтүп турар чамдык күрүнелеринин агресси бөлүктөрүни тургустуну чорукту кереш алдыган.

Оң-биле кады улустар аразыны өй келген айтырылгарын таварыштыр шийтирээрлине байдал экини турар чогуна амы үдө Лондон болган париж дутуржулагарының киреңкичери—өскөң чыл күрүнелеринин удуртуу бөлүктөрү ол балыманы амы тургустунган барындаалың, герман милитаризмин катан тургустунган аймыктыг улустарыныканы кылганнар.

Париж дутуржулагары чартык миллион солдаттарың барың-герман армияны тургузары баш улур көрүп турар. Ол барың герман чепсөктөгү күштерини саны Ворсалын тайбың керешин бузулар бүгү Германияга чогуру үзүлдө чөшөөр берген армияны хемчөлөп беш катан амык турар, харын мында тургустунган чөк муң солдаттарың герман рейхвер хой миллион гитлержи армияны тургустунган үндөңи суур болган деп чүе билдинер болгай.

Герман милитаризминин болза, барың герман армияны улам ыңай каалбартыр болган ону 12-ден 30 диния, а оң соода 60 дивизиялар чедир чорук оларын кордалдырып кирип турар деп чүеңи амы чашырбай турарлар. Барың Германияны армияны тургузары «барың европа эвилел» өскө киреңкичери армияларын оң херек кырында ырыкта ажары болуп, ол чорук Барың Германияны милитаризмининин холуна кирген чепсөктөгү күштер Барың Европада тергелдекчи байдалды өскөдөрүгө чылган чок чедирер.

Барың герман армияны тургузары-биле холбанган аймык ол армияны багында човкта чаа-ла Чөң-лаа, Барың-лаа Европаның улустарында улур фашистг агрессианың организацилары болган киреңкичери болуп турган мурундагы гитлержи армияны генералитетинин төлөөлөкчиси болуп турарында-ла илен.

Герман шериг күштү улустар дугайында улустар аразының дутуржулагарына чорукту, Барың Германияга шериг улустары амы-биле катан тургустунуп турар. Рурун аар үлөтүрү боо-чепсөк бүдүрүп үндөргөңе улам-ла кирип турар. Герман милитаризминин агресси дайыңында каш улам кал арсенал болуп, боо-чепсөк дарыңап берип турган кери болуп Рурун дугайында чугал болуп турар деп чүеңи утуп болбос.

Оң ыңай Барың Германияга атомуг болган водородтуг чепсөктөгү бүдүрүп үндөрү арганы берип турар атомуг ший-челелерин чорударында, а ол ышка өскө күрүнелеринин талазында атомуг чепсөк-биле ону хандырарында орук париж дутуржулагары-биле аяктыгымын турар. Ол дутуржулагары-биле дүшүтүр барың-герман армия болуучу чепсөлөөрүнүн атомуг чепсөктөгү болуп арганы ап турар.

Ол чүд дээр, човкта чаа-ла Европада гитлержи ханым «чаа чуруну» илетерип, «акум болгаш үреңиңкиннерин» тарып, бүдүп улустары чок кымыры болуучу соругаы кылдыр салып тургустунган холуна атомуг чепсөк кирер дөңи ол-дур. Оңуң лагерлерине миллион-миллион тайбың хаматтылары—полыктарын, орустарын, еврейлерин, украиндерин, белорусияны, француздарын, сербтерин, чехтерин, словакларын, белгийлерин, норвегтерин болгаш өскөлери шак-ла алар алуп турганнар.

Ол чүд дээр, Европада боттарынын өскөдөрү планнаныкы дугайың амы үдө шуут медгелер турар кижилеринин холуна атомуг чепсөк кирер дөңи ол болуп. Ол дутур-

жулагары боттандырар чорук улустарга, мээңтиг Европаның эң хой чонуг районларыга аар уржукту болуп хилдыкы атомуг дайыңны аймыкын улус хемчөлө-биле күштөлдөр.

Катан чепсөлөткөн Барың Германияны барың европаның шериг эвилелге кирер каңды-бир кымыраалыңтан хемчөлөөр герман милитаризминин өскөдөңи докталады болуп арганы бээр деп кордалар Европаның улустарының илеретер чорун дүрүң бузулар болурун турар. Ындыг ордакшыныканын мурунда база-ла кылган турган. Иччала-лаа ол иделер буурашкыга таварышкан. Герман милитаризминин катан төртүткөргө орукту амыкты турган база аны улур амык чогу шуут билдинер каңды-бир маңдыкыларын көргөзүр-биле болуп өскүргөтүп турган, Европада тайбыңны хандырар болбос. Европада тайбыңны хандырарында герман милитаризминин болуучу катан төртүткөргө болуучу кымыр эргежок чугула.

Барың Германияны катан чепсөлөөр дээр, аны милитаризминин болгаш өскөдөрү күштөрүн рөкө болгаш салдары улам улус-биле өскө дөңи ол болуп. Ындыг байдалды чылган чок уржу Барың Германияга демократтыг хосталгалары улам кымыр болган ону милитаризминин күрүнелеринин өскө болуп ийик. Барың Германияны чогуру демократтыг өскөдөрү хандырар дугайында чүдөлдөр париж дутуржулагарында чүн-даа айтылган, харын ол хилеринде барың герман эрге-чыгаргалары «оңа байдал» дугайында хоойтулган хүлээн амы хүдөлөгөрү ол дутуржулагары бар болуп турар деп чүе тодаргай, ол чорук чогуру демократтыг өскөдөрү болган хосталгаларына тодаргай-ла улур улганган.

Герман милитаризминин катан тургустунууна база милитаризминин херек кырында эрге-чыгаргы болган эргелерин тиешесинде, париж дутуржулагары Барың Германияга шериг диктатураны тургустунган орукту амыкты турар. Ол дутуржулагары герман улустун эрге-ажыктырында чүгөл оңа таварышы эвес, харын база немец амыктың аңгыга улур, Барың Германияга демократтыг күштерин боой туларынче шууг улган. Барың Германияга хамарыштыр париж дутуржулагары-биле көрүп турар негедиле байдал болза, Германияга гитлержеринин эрге-чыгаргыга кирерини амык мурунда турган байдалды дика оңгышка киреңки турар. Германияны мындарга президентин Гинденбургга «оңа байдал» тургузар эргелерин берген, ол чорукту демократтыг өскөдөрү болган хосталгаларын улустарының, амыктың организацияларын багында, Германияга фашистг диктатураны тургузарында герман милитаристг ажылдаан.

Эжелде чорук-чуруну соокадары дугайың болган «тускай эрге» дээр чүеңи Барың Германияга тыпыр дугайың париж дутуржулагарында чугалап турар. Иччала-даа париж дутуржулагарында чугалап турар Барың Германияны «тускай эрге» херек кырында барың-герман милитаризминин болгаш өскөдөрүгө шериг тургузар эргели тыпырында чедирин турар, ол шериг париж дутуржулагарының элекчилери боттарынын соругаларында үтөр-боога эйт кылдыр ажылдар деп боттап турарлар. Оң-биле кады париж дутуржулагары Барың Германияны деңсөөрү АКШ-тың, а ол ышка Англияны болгаш Францияны шериглеринин эйел турар чорун 1998 чылга чедир улустары Барың Германияга дөңгөн турар база ыңчанган Барың Германияны АКШ-тың Европада агресси соругаларында кал шериг плацдармы кылдыр хуудулары көрүп турар. Ындыг байдал болуп турганда ылаңгы маңдыкы боти керешин бүгү-ле кол-кол чүдүлери париж дутуржулагары күштү-кылдыр артырып турар деп чүеңи барың-даа болза, Барың Германияны «тускай эрге»

дээр чүеңи дугайында медгелдер чүу болуру дээрин билеп амыры берге эвес.

Барың талазы чурттары чамдык күрүнө ажылдакчыларыныкы кылып турар медгелдеринин чорукту, париж дутуржулагары герман айтырымын таварыштыр шийтирээрлик херек кырында өйталашканы, Германияны чамдык өнөө тайбынга ынакшылдыг болган демократтыг эгерлерге катан тургустунган дика үр үе иштиде өйталашканы дээрине өскө көрүп болбос. Амы үдө Барың Германияны катан чепсөлөөр болгаш ону шериг бөлүктөлдөрүнүн киреңкичери планнаны болза, Германияны националы катан каттыжынымынын орунган кол моондас болуп турар. Ол чүд дээр, шак ыңдыг моондасы чылдыр Германияны чамдык өнөө болган тускай эргелик катан тургузар дугайында база ону боттандырда герман улустун эрге-ажыктырын чогууру-биле барындаап турган ниети герман хостуг согудалары чорудар дугайында дүрт күрүнелеринин дутуржулуунун чедил амырында болунар арганы тургузар ийик дөңи ол-дур.

Чартык миллион солдаттарың барың герман армияны тургустунган болгаш ону чепсөлөөрүнө боти политиктеринин саяманы-биле амыгы 100 миллиард марка нететинер, ол чорук болуучу улустары-биле оларын амыктыгың деп негедиле дика куудаттай барып шидаш. Барың Германияны катан чепсөлөөр болза, чүгөл барың герман монополиялары болган оларны-биле сыйрып холбалагы АКШ-тың, Англияны болгаш Францияны эң улус монополиялары амыктыгы болуп, олар чаа тургустунуп турар барың герман армияга боо-чепсөктер бөөрүндө улус амык-кончалар алып дөңи ам бези баш бурунгар таалап амырал турарлар. Боо-чепсөкти ол салгыклары Европаның улустарында чүгөл санап четпес каралга, колгардарын чедирип турган дайында колдарын чамдык эвес улам чылым чоралар.

Дегелерин ийги дайымын мурунда, герман концерна даштыкы, ылаңгы амык монополияларын дөңкөчөл-биле болган шуут киреңкичери-биле гитлержи агресси боо-чепсөкти дарыңап берип турар үдө болуп турган чүдүлөр амы үдө калган турар. Болуучу үзүндө дегелерин ийги дайынын белеткөөрү болган өскөдөрүгө дөңкөчө көргүзүп турган капиталистг монополияларын оңа-ла-ла-ламы АКШ-тын күрүнө эрге-чыгаргынын организацияда амы үдө улам-ла илереп турар.

Ам чамдык күрүнелеринин болган, хамыктыг мурунда, Американың Кэтишкан Штаттарының удуртуу бөлүктөрү герман милитаризминин катан төртүткөргө илереп салып база боттарынын империалистг планнаны боттандырарла Барың Германияны катан чепсөлөөрүн дайының ордакшы турар дээрин париж дутуржулагары керешиле турар. АКШ-тын, Англияны болгаш Францияны агресси бөлүктөрүнүн герман милитаризминин биле алуугу ол дутуржулагар бузулар тургустунуп турар. Ол дутуржулагар болза, герман улустун, ол ышка Европаның өскө-ла күрүнелеринин улустарында чамык боттанган дутуржулуучу болуп, ол дутуржулагары белеткөөрү алардан кым-даа айтыр-баан.

Шак ыңдыг агресси блок Европада тайбынны болган аймык чок чорукту эрге-ажыктырыга барып болуп шыла-лас. Оң тургустунган Европада бүтү байдалды чыңгелдерин, дегелерин чаа дайынын кыжымшыкыны дика күштөлдөрү турар.

Чаа блоку тургузар чорук болза, герман милитаризминин талазында чаа агресси болуучу кымыр төлөөдө, кат- (Төнүзү 2-ги артында).

